

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci.
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACTIA
 și ADMINISTRATIA
 Strada Zrinyi Nrul 1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.

Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

ROMÂNUL

Luptele din Serbia.

Retragerea noastră dela Valievo. — Părăsirea
 Belgradului.

— Spicuirii din presa maghiară. —

Arad, 17 Dec.

Retragerea dela Valievo dar mai ales
 părăsirea Belgradului de către trupele noastre
 a pricinuit o mare întristare în întreaga țară.
 Întreagă presa maghiară publică articoli de o
 nespūsă duioșie și măhnire despre cele întâm-
 plate în Serbia....

Iată d. ex. ziarul „Világ” scrie în nrul 318
 dela 15 Dec. n., următoarele:

— Mai mult decât salaturile calde către
 dulcele mame, soții și copiii, de pe câmpul
 de luptă franco-german soseau protestările
 îndrăzneților și tenacilor soldați germani îm-
 potrirea obiceiului german de a prezenta ar-
 mata franceză prin revistele umoristice ger-
 mane și pe cărțile poștale ilustrate ca soldați
 piperniciți, dansând în costume de balerine,
 sau având pantaloni roșii și sdrențoși. Câtă în-
 tristare, amărăciune, scârbă și furie înăbușită
 exprimă aceste scrisori și cărți poștale de
 campanie ale soldaților germani trimise celor
 de acasă ai lor! Ziarele germane publicau des-
 atari scrisori și protestări de ale bărbaților
 germani cu nume mare. Toate acestea aveau
 o notă comună fundamentală: „Veniți numai
 aici, voi cei ce faceți glume, în șirurile noastre
 de luptă, ascundeți-vă între noi, în tranșeele
 noastre, să vedeți, dlor, cum luptă și cât e
 de îndrăzneț și resemnat soldatul francez. Șir-
 urile noastre se tot răresc, cu cea mai mare
 efortare, eroism și pe lângă suferințe extreme
 luptăm față de un adversar, care e demn de
 noi, iar nu cu adversarul îmbrăcat în haine de

balerine, cu încălțămintele rupte și sdrențoase,
 și care cu o sprijineală degenerată „fuge, în-
 continuu fuge” dinaintea noastră. Să nu uite
 acei de acasă, că noi cei cari ne răsboim pe
 câmpul de luptă în decurs de zile și nopți
 nenumărate și teribile și cu jertfirea vieții
 noastre ne sbatem și luptăm împotriva Fran-
 cezilor; dacă ei ar fi lași, sdrențoși, degenera-
 rați, ce ar trebui să fim noi, dacă nici până
 acum nu i-am putut învinge. Foarte adeseori
 ne retragem dinaintea lor. Câte cruci de fer
 și câți morți avem!”

Această protestare a oprit desconsidera-
 rea ironică la care se deda cei de-acasă ai
 lor; răniții, dar mai ales morții germani strigau
 dela frontieră: „Respectați dușmanul!”

Oameni cu sentimente speciale și ochi de
 sobol trebuie să fie aceia, cari în desprețuirea
 dușmanului nu văd ofensa ce se aduce pro-
 priilor fii ai lor, soldaților noștri cari luptă.

În Serbia avem lupte grele, sângeroase.
 Pământul Serbiei e mormântul infanteriștilor
 noștri maghiari.

Acel
 pământ al Serbiei, care aici acasă, în cafenele,
 în casinouri era numit simplu „țara degenerată
 a regelui Pétar”. Acest pământ al Serbiei a
 așezat în linia de luptă armata sârbă, care
 aici acasă — cât de ușor este aceasta — era
 executată printr'un gest de mână: „sdrențo-
 șii, n'au nici munițiuni, nici pâine. Sunt flă-
 mânzi și lași, armata nebunului fiu de rege
 George”. Acești st. domni se vor asfixia ac-
 cum în propriul fum al țigărilor lor din casi-
 nouri. Acești domni își vor căsca ochii largi
 în aer. Dar încă tot nu vor crede, că soldații
 noștri eroi — ceea-ce întreagă Europa le-o
 recunoaște — deja a cincea lună decând cu no-
 roc schimbăcios sângerează pe pământul Ser-

biei, că fiecare palmă de pământ cucerit este
 câștigată îndurând lipsuri indiscripibile și abne-
 gațiune și este stropit cu lacrimile, sudorile și
 sângele fiilor maghiari;

N. Red.), și, că soldatul sârb, care-i stă în față
 cu eroism, nestrămutat, resemnat, — totuș
 nu e un băețandru laș și nu e umplutura unei
 armate sdrențoase și demoralizate. Iar țara
 lui nu e o țară stricată și degenerată ce se
 sbate într'o extremă sleire a puterilor ei, unde
 regele a înebunit și a fost detronat, George a
 înebunit și a fost rănit, voevodul Putnic e
 bolnav și incapabil de orice acțiune.”

Aceste țipete mai răsunătoare decât bu-
 buitul tunurilor fac să răsună câmpurile de
 luptă din casinourile celor de-acasă. Zadar-
 nic am cucerit Șabațul, drumul de țară dela
 Rogatitza, înălțimile dela Crupanie, apoi Va-
 lievo apoi iarăși Șabațul, — zădarnic morții
 trimiteau vestea acasă și veneau răniții: —Ser-
 bia era țară degenerată, a cărei armată e o
 armată de sdrențoși. Acești stimați domni nu
 au meditat până 'n capăt, nu numai întreg
 războiul din Serbia, dar nici întreagă propo-
 ziția, pentru că a doua parte a propoziției
 spune; și totuși cât trebuie să sângeram noi
 față de aceste trupe sdrențoase și lihnite.

Dacă deschidem cărțile de școală elemen-
 tară și având mai multă bună pricepere, ce-
 tim despre Serbia următoarele:

Serbia e o țară productivă, agrară, locui-
 tă de un popor foarte silitor și a cărui inimă
 e concrescută cu pământul ei. Are cereale,
 poame, vite, porci, galițe excelente, căutate
 pentru piața Europei. (Dacă nefericita poli-
 tică agrară din vecini nu i-ar închide barie-
 rele vamei).

Are o armată poporală ideală, care are

Icoane din război.

Regimentul al II-lea de cazaci din Caucaz
 în O.-Slatinei.

— Notife de ziar. —

(Sfârșit).

Oct. 4. Din zorii zilei, lumea începuse să
 furnice pe drumuri. Dimineața la 8 ore vine la
 mine un locotenent și mă întreabă din incredin-
 țarea comandantului său, că la câte ore va fi
 slujba, fiindcă ei vreau să fie de față. Spun, că
 la 9 și jum. ore, apoi locotenentul se depărtează.
 La ora numită ofițerii ruși se prezintă în bise-
 rică, ocupând cele două scaune din frunte, iar
 câțiva cazaci s'au postat înaintea bisericeii. Du-
 minecă tristă...

Dintre bieții credincioșii mei mai fricoși abia
 10—12 au venit la sf. liturghie. Mi s'a umplut
 ochii de lacrimile îngrijorării și desnădejdiei, când
 înaintea dușmanilor m'am rugat pentru dom-
 nirea glorioasă a împăratului nostru și pentru
 fericirea patriei noastre.

După sf. slujbă tot același locotenent îmi co-
 munică, că la prânzul oficios al ofițerilor, care
 se va ținea la 3 ore d. a. trebuie nesmintit să mă
 prezint dinpreună cu farmacistul Szijártó și no-
 tarul Kovács. Cu prânzul aproape o pățisem.
 Am uitat, că ceasul Rușilor — după al nostru

— grăbește cu 60 minute și eu încă la 3 ore fă-
 ră un sfert citesc liniștit acasă, când locotenent-
 ul intră la mine aproape furios și iritat îmi spu-
 ne, să plec imediat la prânz pentru că coman-
 dantul nu așteaptă mai mult — nici un minut.

Plec imediat și explicând motivul întârzie-
 rii, comandantul s'a liniștit.

La prânz au participat generalul, coman-
 dantul și vre-o 25 ofițeri. În antișambră cânta
 muzica militară. Fiecare bucată e amară..., dar
 trebuie să mâncăm, pentru că comandantul de
 lângă mine mă urmărește cu atențiune. La șam-
 panie comandantul în numele ofițerilor salută
 pe general. Generalul își ridică paharul pen-
 tru „țarul cel mare” și pentru gloria armelor
 rusești. Muzica militară cântă imnul rusesc, cu
 toții îl cântă cu ochii în lacrimi.

Sub durata prânzului cu mare însufletire vor-
 besc despre vitejia soldaților ruși. Din vorbele
 lor observ, că dinspre Delatin așteaptă ajutor
 ca să poată înainta spre Budapesta, respective
 spre Belgrad.

La sfârșitul prânzului doi locotenenți ruși
 joacă dansul național cazacesc, variat în miș-
 cări și de-o frumusețe rară. Iar, la rugarea gene-
 ralului un locotenent se așează la pian și cu un
 bariton puternic cântă doine rusești. Generalul
 vorbește foarte încet cu comandantul, amintind

des numele orașelor Sighet, Sătmar, Debretin
 și Pesta.

Mă chiamă în curte vre-o 10—12 credincioși
 de ai mei, cari mi se plâng, că Rușii fură, jelu-
 iesc și se poartă necuviincios față de muieri. Îi
 rog pe comandantul de lângă mine ca să inter-
 vină, dând ascultare jalbelor noastre, dar el nu
 mă asigură.

La 5 ore generalul se ridică, ne salută și îm-
 preună cu ofițerii în șase trăsuri — înconjurați
 de cazaci — pleacă spre Sighet.

Și eu mă despart și între durerile cele mai
 cumplite îmi iau calea spre casa parohială.

Pentru cină nu găsesc carne în sat. Mă plâng
 căpitanului Wodobschin, care apoi predă vre-o
 câteva orduri unui cazac. Peste un ceas sose-
 ște tot cazacul acesta cu un picior de vită cald
 și aburos...

Oct. 5. Noapte grozavă. Credincioșii mei
 foarte împuținați caută peste noapte scut la mine.
 Dimineața iarăși mă plâng comandantului. Abia
 mă ascultă, pentru că cu toți ofițerii a trebuit să
 plece la Sighet să se sfătuiască cu generalul. Și
 cei trei căpitani, cari locuiau la mine au plecat
 și ei acolo. După amiazi la 4 ore se întorc.

Sunt martorul unei scene interesante. Căp-
 tanul Wodobschin observă, că un om îmbrăcat
 în straie zdrențoase conduce trei cazaci într'o
 casă ca să jefuiască. Căpitanul merge în urma
 lor, pe cazaci el însuș îi lovește cu cravașa, tar

înscrise în istoria ei două războaie crâncene, victorioase, cu toate experiențele, tertipurile și forța lor morală. Soldatul sârb e resemnat, cutezător, fiindcă el nu-și apără numai țara, ci și *înșasă moșia lui*. Este cea mai democratică armată în Europa. Impărțirea diviziunilor ei e făcută așa, că fiecare soldat merge acolo, unde-i este moșia; el își apără așazi-când propriul sat, brazduța proprie, și încă nu el singur, și nu după hartă, ci împreună cu soția sa și cu copiii săi, de sub poala grădinei lui, de pe brazduța lui. Pânea i-o aduc în urma lui. Soldatul sârb e resemnat, erou, armata e provăzută cu tunuri și puști franceze, iar pentru tun și pușcă are ochi cari au țintit în decursul a două mari războaie victorioase și două brațe cari în decursul a două războaie au învățat baioneta. Teritoriul țării e muntos, stâncos, are un teren greu de umblat. Peșterile, șesurile, vâlcelele, stâncile și betonul ei ofer ascunziș, și scut fiilor ei. Ea resimte palpitația inimii fiilor ei; îi nutrește, îl acoperă, îi scutește, apoi îi împinge în fața liniilor de soldați străini, unde aceștia nici în vis nu-i așteaptă. Cu un cuvânt: o țară și, cu un cuvânt: o armată, cari sunt contopite împotriva străinilor.

Asta ar fi trebuit s'o știm, iar acei cari n'au știut-o aceasta, aceia s'o învețe, pentru că trebuie s'o învețe. Iar, atunci va amuși dangătul de clopot despre demoralizarea Serbiei subjgate.

Atunci nu vom cădea în leșin aici acasă, când zefirul va aduce peste Sava și peste Dunăre vești despre rezistența eroică și despre minunatele dovezi de forțe ale Sârbilor...”

Iar ziarul „Az Est” scrie următoarele în numărul 326 dela 16 Dec. n.

— Nu era taină, de câteva zile aproape toți aveau cunoștință despre vestea tristă, că în Serbia s'a întâmplat ceva rău. Vestea rea a sosit pe aripi de vultur, și deoarece în momentul potopului de povești fantastice sânguinoasele rapoarte de pe câmpul de luptă dela miazăzi deodată au secat, chiar și cea mai fantastică poveste părea confirmată. Acei cari se învârtesc între oameni, cari nu se mișcă numai în lăuntru unui anume cerc strămt, cu inima înghețată au ascultat istorisirile

„absolut autentice” despre înfrângerea noastră în Serbia.

Intre oameni s'a produs o panică tainică, pe care surdina de fer a paragrafului relativ la înăbușirea svonurilor fantastice au silit-o să devină tot mai pronunțată.

Umblau oamenii cu nasul sângerând, cu ochii plânși și ascultând cele mai neînchipuite povești, atari monștri ai fanteziilor sălbatice, încât trebuia să aibi nervi cari să le poată suporta. Amănunte precise treceau din gură în gură cari ne rupeau și ne sfârticau inima și ne aduceau desnădejdea în suflet. Aceste istorisiri erau îmbrăcate în forma complectă a adevărului, iar singura gură chemată să vorbească — era mută.

În sfârșit ieri seara (Luni. — N. Red.) a încetat această năplăire îngrozitoare, glasul oficios a făcut să se audă, spunând, fără de mici o îndulcire, că spre sudost dela Valievo a trebuit nu numai să ne oprim ofensiva, ci a trebuit să renunțăm și la succesele noastre obținute prin lupte grele și sângeroase purtate săptămâni de-arândul, pentru că armatele noastre să se retragă bine departe.

Oricât de dureros este raportul oficial, el are totuși efect binefăcător, întrucât liberează țara de frământarea sălbaticei vești alarmante. Inima ascunde alifia mult îmbalsamată a mângâierii pentru această lovitură, sufletul nu poate fi atins de un atât de puternic cutremur de pământ care să-i distrugă toți stâlpii. Vom suporta și această lovitură, deoarece avem convingerea, că înfrângerea nu va încreți multă vreme fața noastră, ci încurând o va spăla aceasta o strălucită învingere...”

Din Senatul român.

Manifestații pentru Italia. — O interpelație în chestia externă.

Senatul român a făcut Vineri o însuflețită manifestație pentru Italia.

După ce președintele Senatului, d. *Missir*, a comunicat telegrama de condoleanță a „Reichstag”-ului german și după ce a dat citire, între aplauze generale, celor petrecute în parlamentul Italiei cu prilejul comemorării

morții regelui Carol, a rostit următorul discurs însuflețit și des întrerupt de aplauzele maturului corp:

Cuvintele ministrului afacerilor străine, ale d-lui baron *Sonnino*, ale președ. Camerei deputaților, d. *Marcora*, și ale președintelui Senatului d. *Manfredi*, însoțite de aplauze și aprobări unanime și ascultate prin sculare în picioare, sunt așa de prețioase Senatului și țării că m-le teamă că nu voiu exprima destul de bine sentimentele d-v. de mulțumire și recunoștință.

Omagiile elocvente și călduroase, aduse memoriei marelui nostru rege Carol, adânc ne mângâie de marea pierdere ce am suferit.

Pe lângă încercarea de a alina durerea M. S. regina Elisabeta, suntem fericiți să vedem că frumoasele virtuți și însușiri literare ale mult iubitei noastre regine, numită, cu drept cuvânt „Mama poporului”, sunt pretutindeni apreciate.

Urarea ca poporul român să constituie a prospera și sub noua domnie a M. S. regelui, e semnul vădit de sinceră și adevărată amiciție.

Glasul ce ne vine dela Roma, cetatea nemuritoare, leagănu latinității, ne deșteaptă scumpe și duioase amintiri. Pomenirea mai cu seamă că noi suntem colonie romană pusă de marele împărat Traian, străjă la marginea vestitului imperiu al Romei, ne arată într-o limbă înflorită dragostea comunității de origină și ne îndrituiește a răspunde că straja cu toate năcazurile, de veacuri îndurate, stă mândră și neclintită la postul său.

Dar, când parlamentul și poporul italian ne asigură călduros de sentimente frățești și de interese comune, ne umple sufletul de tot ce putem dori și ne convingem că Roma, străbuna noastră nemuritoare, nu ne-a uitat.

Un singur strigăt poate să iasă din piepturile noastre și ale întregului popor român, un strigăt sincer și frățesc: *trăiască Italia!*

Senatul aplaudă mai multe minute, stând în picioare.

D. E. *Porumbaru*, ministru de externe luând cuvântul a spus următoarele:

— După cuvintele de o așa călduroasă elocință ale dlui președinte și după aplauzele unanime cu care ele au fost primite de senat, îmi rămâne puține de adăogat din partea guvernului. Aceste cuvinte atât de bine simțite sunt expresiunea sentimentelor noastre ale tuturor, sentimente de sinceră, și adâncă recunoștință pentru manifestațiile de simpatie ce ne vin dela parlamentele de peste hotare. Omagiile aduse cu această ocazie memoriei marelui rege, a cărui nobilă figură planează asupra României și care va purta în istorie titlul de întemeetor al regatului român, condoleanțele adresate ilustrei văduve ale cărei multe virtuți au făcut fala tronului, precum și întregii familii regale, atât de scumpă nouă, urările călduroase și speranțele legitime ce se pun pretutindeni în domnia Augustului continuator al regelui defunct și în înțelepciunea poporului român, toate acestea ne umple inima de bucurie.

În special cuvintele așa de măgulitoare pronunțate cu atâta căldură în sânul parlamentului italian, nu pot de cât să întărească și mai mult legăturile de veche și sinceră prietenie ce există între cele două țări, datorite comunității de origină și de aspirațiuni ale celor două națiuni.

În numele guvernului adresez parlamentului și guvernului italian toate simpatiile noastre. (Aplauze.)

După aceste manifestații însuflețite senatorul *Dobrescu* a adresat guvernului o interpelare pe chestia externă.

Eroii noștri căzuți pe câmpul de luptă.

† **Horățiu Cocle Deac.**

Din prilejul morții acestui erou familia a lansat următorul anunț funebru:

Jalnicii subscriși, cu inima înfrântă de durere, aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoscuților, că prea iubitul, scumpul și unicul nostru fiu, nepot, văr și prieten *Horățiu Cocle Deac*, profesor, membru al secției școlare a „Asociațiunei pentru literatura

Trad. V. *Borlașteanu*.

pe omul acesta uricios îl desbracă cu cei trei cazaci și prin ei îi măsoară 50 lovituri de cravașe peste spate.

Spre seară, așa se vede, cazacii au auzit de sosirea soldaților noștri, pentru că căpitanii des amintesc de comuna *Apsa* și la 7 ore o patrulă de 70—80 cazaci pleacă spre *Apsa*. Căpitanii vorbesc până târziu, presimt, mi se pare, pericolul.

Oct. 6. Pe căpitanul *Platnicof* la 2 ore după miezul nopții l-a sculat un cazac înarmat și l-a dat o poruncă scrisă. Căpitanul se îmbracă iute și deja la 4 ore pleacă cu 400—500 cazaci spre *Apsa*. La 11 ore și căpitanii *Wodobschin* și *Bogodrușic* se pun pe cai și merg în galop spre oastea lor. Spre amiazăzi toată puterea rusească se așează în comuna *Slatina* și hotarele ei. Înaintea fereștii mele trece artileria. Patru tunuri au așezat înaintea băii *Kumigunda*, 2 înaintea băii de sare „*Francisc*”, iar 2 pe platourile *Cetății*, celelalte tunuri au rămas pe câmpul dela *Satul-Slatina* (*Faluszlatina*).

După amiazi la 1 oră se cutremură aerul de ecoul primului bubuit de tun, căruia îi urmează celelalte; văzduhul răsbuie și flăcărează de descărcăturile tunurilor; la locuința mea fereștrile și ușile se clatină, iar de pe clădirile învecinate cade muruiala și lutul. Soldații noștri înaintează sub scutul pădurilor dela *Apsa* și *Ocna-Slatinei*, cu toate că Rușii prin focul grozav al șrapnelor nizuiesc să le spargă șirurile.

După un ceas vine generalul împreună cu ofițerii. Prin doi cazaci ia dela mine cheia bisericii, se urcă cu vre-o câțiva ofițeri în turn și de acolo privește decurgerea luptei. Ordinațiunile și le scrie pe hârtie, le aruncă din turn, iar tunurile se aud inspăimântător, paserea roșetică a războiului plutește și croncănește asupra satului meu. La 4 ore fără un sfert un glonte de manlicher se furizează și prin fereastra casei parohiale. Cu așa bucurie primesc această porodită de moarte, ca odinioară Noe după potop porumbița albă a păcii. Căci doară soldații noștri îl trimiseră, deci sunt aproape. Dumnezeu meu, ajută-i!

La patru ore Rușii se retrag. La 4 și jum. se urcă pe cal și generalul, și se depărtează. La 5 ore nu mai e nici un cazac în *O.-Slatinei*.

Merg în stradă, dar nu pot să rămân acolo, deoarece și acum tot șueră gloanțele.

Pregătesc cina, îi aștept pe soldații noștri dar ei tot nu vin, încet-încet se coboară noaptea ploioasă de toamnă.

Oct. 7. Dimineața la 7 ore apare prima patrulă a noastră în *O.-Slatina*. Peste jumătate de ceas sosesc vre-o 2000 soldați de-ai noștri. Îi primim cu inima deschisă, le dăm tot ce avem. Mergem apoi după răniți și îi aducem în spital; 17 sunt greu răniți; doi vreau să se mărturisească, îi mărturisesc; unul moare, sunt încă patru morți — pentru tine a murit, dragă țară!...

română și cultura poporului român”, pictor, ca voluntar plutonier în regimentul 63, com. 19, „a murit moarte eroică în crâncena luptă, întâmplată la 21 Octombrie n. 1914, în înălțimile muntoase, numite Iancow, în direcția Stary-Samborului”, după stările primite dela cunoscuții de pe câmpul de război. „Un glonte inamic i-a străbătut prin coasta dreaptă, pe la 2 oare după amiază am pierdut între regretele și lacrimile tuturor pe bunul și veselul nostru ortac Horațiu. Des-dedimează apoi săpăm o groapă în umbra brazilor, o învălim în cetină, i-am așezat trupul cu grije, și încunjurat de întreaga companie, am zis pătrunși și înfiorați un „Tatăl nostru” pentru liniștea de veci, l'am trecut pământului în brațe, liniștit și zimbitor... La cap i-am așezat o cruce și am plâns cu regrete multe...”

Scumpul nostru defunct ne părăsește în etate abia de 25 ani. Pentru odihna sufletului său blând și nobil se va celebra parastas în 13 Decembrie st. n. a. c., în biserica gr. cat. din Păcleșa.

„Trecut-au ani de lacrimi, și mulți vor trece încă
Din ora de urgie în care te-am pierdut!
Și doru-mi nu s'allină, și jalea noastră adâncă
Ca trista vecinicie e fără de trecut!”

Fie-i somnul lin și memoria binecuvântată!
Păcleșa, la 29 Noembrie n. 1914.

David Deac, preot și Ludovica părinți, Ștefan Pop, preot deficient, bunic, Florentina Giga, candida la mireasă, Dionisiu Deac, Isidor Deac și Alexandru Pop, unchi, Augustin Deac, văr, Dr. Tauber Farkas, soția și fii. R. Robinsohn-né și fii, Aurel Sas, ca prieten și binevotatori.

† Nicolae Pârnu,

secretarul „Căsei de păstrare” din Mercurea, cadet în rezervă, a murit moarte de erou pe câmpul de război din nord.

— Războiul ruso-turc. —

Senussi.

Senusii (Snussi), cari au jucat un rol important în războiul tripolitan al Italiei, și acum s'au asociat în Sudan la Gihadul (războiul sfânt), proclamat de sultanul Calif, sunt membrii, sau frații (Chuan) unui ordin religios foarte răspândit peste o mare parte a lumii mahomedane din Africa, a fost întemeiat, după cum se admite, de Sidi Mohamed Ibu Ali es Snussi. Ei nu sunt un trib arabic izolat, care să-și fi câștigat un rol preponderant în patrie, ci populațiunea arabică, mai ales nomazii din pustie, sunt într'un fel de vasalitate față de o aristocrație religioasă, care-și are centrul în ordinul Senussilor.

Sidi Mohamed, întemeietorul ordinului, din tribul Medjaher, s'a născut la 1792 în Algeria, într'un timp, când ocupațiunea turcească a Algeriei tocmai se apropia de sfârșit și-a fost înlocuită cu cea franceză. Încă în copilărie își părăsi patria și veni la Fez în Marocco, unde s'a perfecționat în studiile teologice mai înalte, la renumita universitate Karuin. Aci, în Marocco, capitala sectelor și asociațiilor, își făcu planul, să înființeze și el un ordin, pe care l'a executat în anul 1837 la Mecca.

Ordinul Senussilor se bucură încă de o mare vază printre populațiunea arabică a Africei de Nord, când Sidi Mohamed își mută reședința la Giarabub, pe frontiera apuseană a oazei Sirah. E foarte interesant, că și-a ales ca punct central al acțiunii sale tocmai această localitate atât de puțin favorizată de natură. Probabil a fost condus a alege această localitate prin reminiscențe istorice, oaza Siyah fiind Jupiter Ammon antic. Această oază era de mii de secole un punct central religios, căci aci se zice, că a peregrinat Hercules, aci a fost într'adevăr Alexandru cel mare și chiar Cato a adresat întrebări divinității în pustia Libiei.

Dela Giarabub s'a răspândit ordinul Senussilor în toate direcțiunile, aderenții lui au ajuns astăzi să fie cam nouă milioane. Numărul cel mai mare se află în vilaetul tripolitan Barka și în oazele Saharei. Influența lor se întinde până în interiorul Africei, până la Senegal, Yemen, pe coasta Somalilor și arhipelagul Malaic. Fondatorul Sidi Mohamed e considerat ca sfânt, și mai adorat decât profetul Mohamed însuși. Actualul

șef al ordinului este Sidi Mohamed el Abd, un nepot al fondatorului.

Răspândirea ordinului Senussilor se face prin mănăstiri împrăștiate prin oazele deșertului. Astăzi se numără vre-o 60 de astfel de mănăstiri, în cari se concentrează viața spirituală și religioasă a Senussilor. Aci se aud în nopțile înstelate cântecele lor către Allah, răsunând în fața naturii libere, care se revelează în simplitatea ei primitivă și în mărimea ei copleșitoare.

Învățătura Senussilor este plină de subtilități dogmatice, asupra cărora nu ne vom opri. Ideea fundamentală a doctrinei lor este, să păstreze Islamul curat de toate influențele străine și să-l restabilească în forma lui primitivă.

Sunt entuziaști pentru întoarcerea la vechile idei de dreptate și egalitate, pe cari le-a predicat profetul Mohamed. Ei învață coranul pe adepții lor sub cerul liber, cum era obiceiul în primele timpuri ale Islamului.

Prin viața lor modestă și nepretențioasă, prin spiritul lor democratic, prin năzuința lor, de a se arăta în totdeauna ca adevărați și sinceri amici ai poporului, Senussi au știut să câștige simpatia populațiunii.

Ei nu triăesc în bună înțelegere cu Poarta. Deoarece autoritatea Turcilor n'a fost totdeauna tare pe teritoriul Tripolitaniei, Senussi se simțeau stăpâni țării, și reședința mănăstirilor lor a fost punctul central al circulațiunii, unde se întâlneau numeroși negustori, cari erau sprijiniți cu sfaturi și fapte. Sublima Poartă, recunoscând importanța Senussilor pentru Islam, căuta să-i câștige prin aceea, că le-a dat voie să înființeze mănăstiri nouă, a crescut la Constantinopol tineri din mijlocul lor și i-a pregătit pentru cariera militară sau administrativă-politică, pentru a-i utiliza mai târziu ca mijlocitori între guvern și tovarășii lor de trib.

Chestiunea agrară a fost totdeauna motiv de discuție între Poartă și Senussi, care s'au opus la cadastrarea teritoriului lor, pentru a nu plăti fonciera.

Raportul Senussilor din Tripolis cu noii lor stăpâni Italianii, nu se poate preciza, deoarece experiențele sunt prea proaspete. Sunt încă în memoria tuturor luptele grele ce au suportat Italianii în contra Senussilor, și nu încapă îndoială, că și în Egipt, unde urmează apelului Sultanului-Calif, se vor arăta buni luptători.

Războiul.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta. — Dela cartierul principal se anunță: În Galiția și Polonia de sud îl urmărim pe dușmanul ce se retrage pe întreg frontul. La Krasno, Iaslo și în valea Biala forțe mai mari rusești opun rezistență. În valea râului Dunajetz, trupele noastre au pătruns luptând mereu, până la Zakliczyn. Am recapat Bochnia. În Polonia de sud ariergardele dușmane sunt constrânse, după lupte scurte, să se retragă dinaintea aliaților. În Carpați Rușii încă n'au renunțat de a înainta pe valea Latortei. În valea de sus a Bistriței ce trece pe la Nadworna am respins un atac al dușmanului. Garnizoana din Przemysl a făcut o nouă ieșire și cu acest prilej honvezii s'au distins ocupând în asalt un punct de razim întărit cu garduri de sârmă. Ei s'au întors ca de regulă și cu acest prilej cu o mulțime de prizonieri și mitraliere luate dela dușman. — Gen.-major Höfer.

Berlin. — Dela cartierul principal se anunță: Pe frontul dela Apus dușmanul a încercat din nou să avanseze spre Nieuport, fiind sprijinit dinspre mare de artileria flotei. Focul acestei artilerii a fost însă fără efect. Atacul l-am respins și am făcut prizonieri 450 de Francezi. Pe celelalte fronturi n'a avut loc alt eveniment mai important decât că am cucerit în asalt înălțimile ce le ținea în posesiune dușmanul de alaltăieri și le apăra cu multă vigurositate.

Berlin. — Dela Cartierul principal se anunță: Dela frontierele Prusiei orientale n'a sosit nimic mai nou. În Nordul Galiției mișcările ofensive noastre decurg normal. Am cucerit mai multe puncte de razam ale dușmanului, făcând cam la 3000 prizonieri și capturând 4 mitraliere. În Polonia de sud trupele noastre cooperatoare cu armata aliată au câștigat teren.

Budapesta. — Din Petrograd sosește prin Roma: „Nowoje Vremja” anunță: că Germanii au început o ofensivă puternică în ținuturile dela Zjechanow, Prassysch și Pietrkow. Artileria grea germană bombardează fără intrerupere Lowitz. Populația din Lodzul evacuat se refugiază din cauza lipsei de alimente la Varșovia.

Budapesta. — Din Berlin sosește următorul comunicat oficial: O parte a forțelor maritime germane au atacat țărnișurile ostice ale Angliei și în 16 Decembrie, dimineața, au bombardat pozițiile întărite dela Scarborough și Hartlepool și-au pierdut viața peste 20 de oameni, iar 80 au fost răniți. Paguba cauzată în urma bombardării e mare. Uzina de gaz e în flăcări. Vasele germane au început să bombardeze fortificațiile dela Hartlepool, dimineața între orele 8 și 9 în Scarborough au fost ruinate două biserici, coperișul mai multor case s'a prăbușit. În Whitby, după cum se vestește, a fost nimicită o parte din istorica mănăstire de acolo. Populația s'a refugiat spre interiorul țării. În Budapesta bravura flotei germane a provocat mare bucurie și însuflețire. (Biroul de presă al guv. ungar).

Londra. — Oficiul amiralității engleze anunță: Flota germană a executat ieri dimineața o importantă mișcare în Marea Nordică, bombardând Scarborough și Hartlepool. Flotele noastre a intrat în luptă în mai multe puncte cu flota germană. (Biroul de presă al guv. ungar).

Londra. — Agenția Reuter anunță: Bombardarea Scarboroughului s'a început pe o vreme cu ceață. Multe femei și copii s'au refugiat slab îmbrăcate pe stradă. După cum se vestește s'au dat 50 împușcături. Din Newcastle se anunță că părerea generală e că Hartlepool a fost bombardat de 3 crucișătoare germane. Dar de abia au început să bombardeze fortificațiile și 4 distrugătoare engleze au atacat vasele germane. Din Whitby se anunță că 2 crucișătoare germane a bombardat puternic localitatea, nimicind stațiunea de semnalare și mai multe case. Mănăstirea a fost în mare parte ruinată. Un om a fost omorât. Crucșișătoarele germane s'au depărțat în direcția spre apus. (Biroul de presă al guv. ungar).

În Bereg și Maramurăș bubue tunurile.

Beregszász. — În comitatul Maramurăș se găsec Ruși numai la Toronya și în general nu amenință nici un pericol. Viața administrativă e normală.

În comitatul Bereg e liniște și în Muncacu e mare speranța că Rușii opriți în apropierea frontierelor vor fi curând alungați de pe teritoriul țării. Comunicația trenurilor n'a încetat în cele două comitate.

Muncacu. — În văile din nordul comitatului Bereg bubue tunurile.

Sighetul Marmăției. — În Sighetul Marmăției unde populația a fost acum câteva zile înfricată cu știri alarmate, e liniște. Viața în Sighetul Marmăției e normală și nici vorbă nu e de un pericol, nu există motive de îngrijorare. Trupele rusești au pătruns numai până la Majdanka și nu pot pătrunde mai departe, căci deoparte le împiedecă trupele noastre ce le stau în cale, tar de altă parte operațiunile noastre favorabile în Galiția exclude posibilitatea, ca Rușii să mai poată câștiga teren.

Câmpul boului. — Rușii țin ocupate înălțimile din jur de localitățile Majdanka și Repe-nye. Pozițiile ocupate de trupele noastre sunt însă cu mult mai înalte decât ale Rușilor, care fapt îl constrânge pe dușman să se retragă. Azi a sosit aci cu automobilul, prefectul comitatului Maramurăș, Ladislau Nyegre, asesorul masel orfanale din Sighetul Marmăției și primpretorul Zoltan Mokcsay din Hust, cari s'au dus sub conducerea comandantului de brigadă B. până aproape de pozițiile artileriei noastre.

Prefectul Nyegre a declarat că în comitatul Maramurăș în a cărui ținuturi dela frontieră a umblat, se dau lupte numai pe frontul dela Toronya. În Câmpul Crișului e liniște. E adevărat că și aci se dau lupte mai mici, dar în spre nord de acest oraș, pe teritoriul Galiției. În spitalele din Câmpul Crișului au sosit foarte puțini, răniți, având loc pe frontul din Galiția numai hărțuiri mai mici.

Contra-ofensivă sârbă împotriva trupelor noastre.

Budapesta. — A. T. U. — Din comunicatele oficiale ieri și azi se constată, că trupele noastre au fost silit să lase teritoriile ocupate de la Sârbi. Retragerea trupelor noastre dela Valievo, — sfârșitul căruia front nu se indică în mod oficial — ne-a silit să evacuăm orașul Belgrad. Contra-ofensiva sârbească care a pricinuit aceasta, se explică așa, că Sârbii au reușit să restabilească tunelul de pe linia ferată Zatecear—Negotin—Raduievatz pe care-l aruncaseră în aer comitagii bulgari, și, în urmărire, au putut să plece trenurile cu muniții, cari au adus și materialul de războiu și trupele rusești dela Dunăre și din valea Timocului.

Însă retragerea noastră nu a fost o simplă mișcare strategică, ci ea s'a făcut cu lupte continue. De sigur, amândouă armatele noastre n'au putut duce aceste lungi lupte fără pierderi, iar asemănând datele rapoartelor sârbești cu marea întindere a frontului (liniei de luptă) și cu mărimea armatelor, pierderile noastre nu sunt prea mari.

Ce privește noile hotăriri și măsuri amintite în rapoartele noastre oficiale, acestea — după cum spun rapoartele — au de scop respingerea dușmanului.

O declarație a prințului Bülow.

Berlin. — Într-o convorbire cu redactorul-șef al ziarului filo-german „Vittoria” din Roma, prințul Bülow a zis:

— *N'am cerut Italiei nici un ajutor armat. Onorabilitatea cercurilor conducătoare și inteligența politică a Italiei ne apără de o atitudine contra noastră. Germania și Italia sunt mentite să se înțeleagă între dânsele și nu sunt despărțite prin amintiri neplăcute sau prin contradicții de interese.*

Atitudinea Bulgariei.

Sofia. — Ziarul oficios „Volea” organul stambuloviștilor scrie:

— La înșși beligeranții după ce va trece iarna o să se ivească o sete de pace, în contra căreia or ce luptă va fi fără putere. A trecut vremea când națiunile puteau să se bată ani de-a rândul. Azi sacrificiile în oameni și bani, sunt atât de enorme încât un resbel prelungit e imposibil. Și când la primăvară în centrul puterilor neutre se va ivi inițiativa pentru pace baza va fi pregătită.

Aceasta dovedește încă odată că e foarte rezonabil ca **Bulgaria să stea neutră**, și că **acei politicieni cari consilează să intrăm în acțiune nu doresc binele patriei lor**.

Neutralitatea Persiei.

Teheran. — A. Wolf. — În prezența corpului diplomatic, șahul a inaugurat al treilea modjilis. În discursul tronului a invitat pe reprezentanții naționali a lucra la regenerarea Persiei; a făcut să reiasă lipsurile financiare încercate de țară și a zis că acoperirea lor depinde de dezvoltarea instituțiilor necesare Persiei, între cari acea a jandarmeriei care să menție ordinea. A terminat exprimând rezoluțiunea de a observa o strictă **neutralitate**.

Intrunirea Reichstagului german.

Berlin. — Reichstagul se va întruni la 2 Martie 1915, pentru a se consulta în privința bugetului pe anul 1915, care e considerat ca buget provizoriu.

Lupta navală anglo-germană. — Cruciașătorul „Dresden” scufundat.

Roma. — „New-York Herald” anunță că lupta navală anglo-germană s'a început în apele Argentinei, continuând în largul mării în jurul insulelor Falkland. Se telegrafiază din Londra că cruciașătorul „Dresden” a fost și el scufundat. Depeșa adaogă că submarinele germane au încercat să torpileze la Dover navele engleze, însă fără rezultat. Un submarin german s'a scufundat, iar celelalte au dispărut.

O misiune pentru ambasadorul Statelor Unite la Roma.

Roma. — Doi ofiteri din marina nordamericană au debarcat la Neapoli pe bordul cuirasatului „Toressce” spre a înmâna, după cât se afirmă, o misiune importantă ambasadorului Sta-

telor-Unite la Roma, d. Nelson Page. Astăzi ofiterii au plecat la Neapoli, unde se vor imbarca pe bordul navei „Finland” pentru New-York.

O nouă armată franceză în formațiune.

Roma. — Noua armată franceză ce este pe cale de a se forma, va fi compusă din tineri în stare de a purta armele.

Lupta între comitagii bulgari și trupe grecești.

Roma. — Ziarul „Corriere della Sera” afirmă că o luptă ar fi avut loc la Drama între trupele regulate grecești și comitagii bulgari. Nu se știe dacă această luptă va avea oarecari urmări.

Regele Petru vorbește trupelor sale.

Roma. — „Le Matin” află din Niș că înainte de a se pune la cale ofensiva în contra armatei austro-ungare, regele Petru, însoțit de fii săi, a rostit trupelor o cuvântare mișcătoare spre a le îmbărbăta la luptă.

Consiliul de miniștri la Elysee.

Roma. — Ieri a avut loc la Elysee primul consiliu de miniștri de când guvernul republicei s'a mutat la Bordeaux.

Italia și marele Senus.

Roma. — „Vosische Zeitung” vestește că Senus-ul ar fi trimis un mesaj guvernului italian, declarând formal că se va feri de a pricinui Italiei cel mai mic neajuns în Libia.

Convocarea parlamentului francez.

Roma. — Președintele Poincaré a semnat decretul prin care convoacă parlamentul în sesiune extraordinară pentru ziua de 23 Decembrie n.

Lupte cu baioneta pe ghiță lângă Lodz.

Roma. — Ziarul „Times” primește din Petrograd știrea că pe câmpiile între Lodz și Kutno și mlaștinile fluviului Arond au avut loc atacuri cu baioneta pe ghiță care se sparse.

Indienii devotați Angliei.

Roma. — Ziarele din Londra laudă lealitatea statelor indiene cari trimit mereu proviziuni cai și bani. La deschiderea sesiunii parlamentare în Bombay membrii musulmani au declarat că destinele Indiei sunt strâns legate de triumful principiilor de libertate ale Englezilor.

Tripla înțelegere pentru uniunea balcanică.

Roma. — Ziarul „Corriere della Sera” afirmă că tripla înțelegere continuă să facă intervențiuni la Sofia pentru o uniune balcanică. Regele Ferdinand ar fi luat din nou dirijarea politicii externe a Bulgariei.

Alte două regimente în Tripolitania.

Roma. — Două regimente de infanterie puse sub comanda generalului Angeli, au plecat la Tripoli, pentru a întări garnizoanele din Tripolitania.

Italia și coloniile ei din Africa răsăriteană.

Roma. — Presa italiană se ocupă cu situația nu tocami așa de liniștitoare din coloniile Eritrea și Benadir. „Giornale d'Italia” amintește că în urma ofensivei otomane împotriva Egiptului, coloniile italiene din Marea Roșie pot să fie izolate dintr'un moment într'altul de metropola lor și ceea ce e mai mult, pot să fie expuse la primejdiiile ce pot proveni din teritoriile otomane megieșe. Dar mai este un pericol: că Abisinienii să profite de această situație critică în care s'ar afla din punctul de vedere militar atât Etiopia cât și Renadirul, pentru a năvăli în aceste colonii.

Guvernele triplei înțelegeri au intervenit pe lângă guvernul din Adis-abeba, arătând că ori ce incursiune a Abisinienilor pe teritoriile italienești ar fi privită ca o jignire adusă triplei.

„Goranel d'Italia” totuși îndeamnă guvernul din Roma a se ocupa mai puțin cu partea comercială a problemei și mai mult cu apărarea ziselor colonii.

Pentru siguranța coloniilor italiene din Africa.

Roma. — Cu privire la zvonul răspândit despre un acord anglo-italian pentru Egipt și Libia în urma războiului sfânt, ziarul „Corriere d'Italia” afirmă că nu ar fi vorba de un adevă-

rat acord sau de vre-o cooperare a forțelor italiene în Egipt, ci numai de un schimb de vederi pentru siguranța coloniilor africane ale celor două state.

Nou împrumut de războiu în Italia.

Roma. — Ziarul „Messaggero” află că noul credit de războiu în Italia se ridică la aproape un miliard lire it. și va fi emis în Ianuarie viitor.

Lupte lângă Cracovia.

Roma. — Ziarele din Londra primesc din Viena știrea că la nord-est de Cracovia se dau lupte de artilerie. Se crede că luptele s'ar fi dând chiar lângă fortăreața care ar lua parte la ele cu artileria grea.

Chestia cu exportul din Italia pentru țările beligerante.

Roma. — Ziarul „Sera” e informat că în urma stărilor răspândite asupra unei posibile contrabande între Italia și Germania prin Elveția, un schimb de convorbiri amicale a avut loc între guvernul din Roma și guvernul din Bordeaux. Din ele au reușit în chip neîndoios corectitudinea și lealitatea guvernului italian. După cercurile politice franceze, contrabandul s'ar efectua prin Elveția, adică printr'o țară neutră. Ori, după litera și spiritul tuturor convențiilor internaționale, comerțul între țările neutrale e absolut liber. Că parte din mărfurile cari sunt trimise în Elveția trec eventual în Germania, e o chestie care nu privește pe Italia până ce ea va rămânea neutră.

Mai este de observat că până ce nu se va schimba situația de față, guvernul italian nu poate să oprească exportul acelor articole cari nu sunt cuprinse în decretul de prohibire și nu alcătuiesc contrabandă de războiu. Aceste articole Italia le exportează nu numai în imperiile occidentale, dar și în toate celelalte țări beligerante și nebeligerante.

Așa fiind lămurită această chestiune micul incident s'a rezolvat spre mulțumirea celor două guverne din Bordeaux și din Roma.

Diferite.

— Se anunță din Rotterdam: „Enus” scrie că pierderile Rușilor au fost cauzate din lipsa de cai ferate în Polonia.

— În Petrograd s'a descoperit o conjurație întisă și din cauza aceasta starea de asediu a fost înăspriată. Universitatea și școlile mai înalte au fost închise.

— După cum se anunță din Copenhaga, camera daneză a ținut în 13 Decembrie o ședință sercetă, în care primul ministru Zahle și ministrul de externe Scaenius a făcut importante declarații privitor la situația externă.

— Se anunță din Constantinopol: Noul reprezentant al Bulgariei la Viena, Toscliev, a fost în audiență la sultanul, luându-și rămas bun.

— „Reichspost” anunță din Milano, că ziarele de acolo scriu, că Essad Pașa a proclamat în Albania războiul sfânt. Rezultatul proclamării a fost că 25.000 de Albanezi mohamedani au năvălit în Serbia.

Ultima oră.

LUPTELE DIN CARPAȚI.

Muncaci. — În comitatul Bereg Rușii au înaintat până la Kékestüddö, cu scopul să ajungă apoi la Szolyva. Deși veniseră cu torțe mari, nu s'a ajuns la luptă însemnată. În 15 Dec. le-am bătut avantposturile dela Szolyva, cari s'au retras în mare grabă. Administrația s'a întors în Szolyva, care fusese evacuată. Populația și ea se întorcea la vetrele sale.

Sighet. — Rușii cari intraseră pe la Toronya au fost bătuți la Majdanka. Rușii s'au retras.

PREFECTUL COMITATULUI BISTRITA-NĂSAUD LA GUVERNATORUL BUCOVINEI.

Budapesta. — Cont. Bethlen B., prefectul comitatului Bistrița-Năsăud, comisar regesc, a fost la Dornavatra unde a vizitat pe guvernatorul Bucovinei, cu care a convorbit despre chestii de interes comun. Prefectul a mai avut apoi întrevederi cu vicecolonelul Fischer și mitropolitul Repta.

Redactor responsabil: Constantin Savu.